

KONNUNSUO KUTSUU

Hannu-Pekka Saukkonen

KONNUNSUO KUTSUU

© Hannu-Pekka Saukkonen
Kustantaja: BoD-Books on Demand,
Helsinki ,Suomi
Valmistaja: BoD-Books on Demand,
Nordersted, Saksa

ISBN 978-952-80-1838-4

Etukannen kuvat: Konnunsuon
vankilan Talousrakennus (ylh) ja
Koulu/Kirkko/Sairaala (alh)

ALKUSANAT

Konnunsuon vankilan toiminta loppui 2011. Tämän tarinan aikoihin se oli Keskusvankilana yksi Suomen suurimmista, vankeja yli 500. Se oli hyvin itsenäisesti toimiva, jollain tavoin asujansa lumoava yhteisö. Koettiin Konnunsuonhenki.

Tähän ajankohtaan, 50-luvun lopulle, ajoittuu nuoren Sippolalaissyntyisen pojan, Laurin, joutuminen istumaan tapotuomiotaan.

Tarinan henkilöt ovat, kahta lukuunottamatta, täysin fiktiivisiä. Sen sijaan tapahtumapaikat ja käytännöt ovat todenmukaisia.

VAPAAUS PÄÄTTY

Syytetty, nousee ylös! Käräjätuomari oli lyhyt-hiuksinen ja ohutsankaisin silmälasein oleva , ar-violt 50 vuotias mies. Hänen äänensä oli määrätietoinen ja terävä. Tuomari oli pukeutunut tumman siniseen pukuun ja aavistuksen kirkkaam-man siniseen solmioon.

- Lahden käräjäoikeus on katsonut oikeaksi tuomita teidät Lauri Johannes Kosonen, syntynyt 23.4.1937 Sippolassa, rikoslain 21 luvun mukaisesti 6 vuodeksi ja kuudeksi kuukaudeksi nuorena henkilönä tehdys-tä taposta. Tuomiosta vähennetään tutkintavankeu-saika 1 kuukausi ja 24 päivää. Tuomio pannaan täytäntöön heti ja tuomittu viedään täältä Konnun-suon keskusvankilaan seuraavassa vankivaunukulje-tuksessa. Tuomitulla on oikeus valittaa tuomiosta säädettyssä järjestyksessä. Oikeuden istunto on päät-tynyt.

Nuija kopatti pöytään ja paikalla ollut väki, lehti-miehet ja kuvaajat, todistajat ja lautamiehet sekä tuomari apulaisineen ja kaikki muutkin nousivat ylös. Kaksi poliisia ottivat Lauria kevyesti molem-min puolin käsivarresta ja alkoivat taluttaa kohti ul-ko-ovea ja pihalla odottavaa poliisiautoa. Kävellessään Lauri katseli ympärilleen ja huoasti helpotuksesta kun ei nähnyt yhtään tuttua naamaa. Elettiin vuotta 1957 ja poliisille oli ilmaantunut Cit-

roen-merkkisiä pakettiautoja, joita oli modifioitu poliisin tarpeisiin sopivia, hälytysajovarusteilla ja poliisitunnuksilla varustettuja autoja. Tällaisen kop-piauton takatilaan Laurikin päätyi ja sai seurakseen yhden poliisin.

Lahden poliisivankilan sellissä Laurilla oli aikaa melkein vuorokausi miettiä menneitä ja rauhoittaa tunteitaan. Junaan lähtö tulisi vasta aikaisin seuraavana aamuna. Helsinki-Joensuu-pikajunan perässä kulkisi vankivaunu. Vaunussa kuulemma mentäisiin jollekin Muukon asemalle, josta matka jatkuisi sitten Konnunsuolle. Lauri alkoi kerrata mielessään tähän asti tapahtunutta.

Laurila oli ollut tyypillinen lauantai-ilta menossa Lahden torilla. Lämmin kesälauantai oli houkutellut paljon väkeä kuljeksimaan pitkin keskustan katuja ja keräytymään Lahden torille. Lauri oli tapansa mukaan ostanut hyvissä ajoin edellisenä päivänä Koskenkorvapullon Aleksanterin kadun viinakaupasta ja oli onnistunut pitämään sen avaamattomana kämpillään perjantai-illan. Siitäkin huolimatta, että oli poikennut lyhyeksi ajaksi Seurahuoneelle nauttimaan muutaman oluen. Torilla hän oli ollut kieltämättä jo vähän humalassa, reilu puoli pulloa juotuna, kun oli tullut riitaa jonkun ennalta tunteuttoman tyyppin kanssa. Lauri oli varsin kookas, laihanpuoleinen kaveri ja luonteeltaan viinapäis-sään äkkipikainen. Jo ammattikouluaikaan Kouvolassa olivat ensin kaverit ja lopulta oma isäkin

varoitellut, että kun kerta melkein aina sattuu kohdalle rähinämerkkistä viinaa, olisi kaiketi parempi olla ilman. Armeija-aikana Haminassa oli sitten satunut katutappelu, joka johti oikeuteen asti ja silloin Lauri sai ensimmäisen, ehdonalaisen tuomionsa. Nyt sitten torilla oli tullut eteen joku Hollolan puolen kaveri haastamaan suoraan riitaa. Aikansa suutaan soitettuaan kaveri oli sitten yrittänyt lyödä. Laurilla oli päässä valot sammuneet ja tempaisten puukon vyöllä olevasta tupesta hän löi säälimättä ja osui kaulaan. Valtimo katkesi ja riidanhaastaja kylmeni. Eipä siinä ollut mitään tehtävissä. Torilla päivystävä poliisi oli ollut melko lähellä ja otti Laurin kiinni saman tien. Vasta äsken päättyneen oikeudenkäynnin aikana hänelle oli selvinnyt uhrin nimi, ikä ja kotipaikka.

Laurin ajatukset katkesivat, kun sellin ovi aukeni ja hänelle tuotiin ruoka-annos. Annokseen kuului lautaselle laitettua hieman epämääräisen oloista lihasoppaa, mukillinen piimää ja kaksi siivua ruisleipää. Leipäsiivuja koristi kuivahtaneen oloiset juustovii-paleet. Ateria ei ollut todellakaan sieltä Laurin suosikkilistalta, mutta syötävähän jotain oli. Taisteltuaan ruuan suihinsa, Lauri alkoi miettiä tulevaa. Olo oli hieman pelokas jo pelkkä ajatus tulevasta kuljetuksesta junassa aiheutti pyörteitä vatsassa. Minkälainen vankivaunu oli sisältä? Oltiin-ko kaikki samassa tilassa? Oliko vartijoita kuinka paljon? Oliko siellä vaara joutua hakatuksi? Hän oli joskus, varsinkin niihin aikoihin kun sai tuomion

katutappelusta, jutellut kavereiden kanssa kaikesta vankilaan liittyvästä, koska oli pelännyt sinne joutuvansa. Junakuljetuksista ei ollut ollut koskaan mitään puhetta. Lauri tiesi sen minkä jokainen rautatieasemalla oleskellut tiesi. Tumma, puupintainen vaunu, jossa oli pieniä pitkulaisia ikkunoita yläreunassa ja ovesa kyltti ”Pääsy asiattomilta kielletty” . Ovi oli molemmissa päissä, muttei päädyissä, joten vaunusta ei ollut kulkuyhteyttä muuhun junaan.

Aamulla herätys oli jo viideltä. Käteen työnnettiin armeijan tyyliin peltimukillinen teetä ja pari siivua näkkileipää voinapin kanssa. Lisäksi annettiin kolme palaa sokeria. Puoli kuuden jälkeen tuli noutajat, kaksi poliisia saatteli Laurin taas koppiautoon ja sitten ajettiin lyhyt matka alamäkeen rautatieasemalle. Poliisiauto ajettiin hieman edemmäksi asemarakennuksesta aivan radan viereen ja jäätiin odottamaan juna.

MATKA TUNTEMATTOMAAN

Helsinki-Joensuu- pikajuna saapui Ukko-Pekan vetämänä lähes aikataulussa. Viimeisenä oleva vankivaunu jäi hieman poliisiauton taakse, mutta siitä selvittiin peruuttamalla parikymmentä metriä. Vankivaunun ovi aukeni ja virkapukuinen vartija otti poliisilta vastaan Laurin paperit. Sitten poliisiauton takaovi avattiin ja Lauri astui ulos. Hänen ei tarvinnut ottaa kuin neljä askelta Lahden aseman asemalaturilla, kun alkoi nousu junaan rappusia pitkin. Kahtapuolta rappusia seisonet poliisit seurasivat Laurin häipymisen vaunuun ja nousivat sen jälkeen poliisi autoon. Auto jäi vielä odottamaan junan lähtöä.

Vaunun sisällä paljastui kerralla vaunun rakenne. Toisella reunalla oli vajaan metrin levyinen käytävä ja toisella sivulla oli ovella varustettuja koppeja. Koppi johon Laurin ohjasi toinen vartijoista, oli kooltaan reilu kaksi metriä pitkä ja noin kaksi metriä leveä. Vasemmalla seinällä oli makuuvaunutyyp-

pisesti kolmessa kerroksessa makuulaveri ohuella patjalla varustettuna. Kaikki laverit oli varattu, niillä nukkui vangin asussa olevia miehiä kasvot seinään päin. Oikealla seinustalla oli penkin tyyppinen laveri istumista varten. Penkin jatkeena ovipielessä oli wc-istuin. Ikkuna oli katonrajassa kaltereilla varustettuna. Kolme kassia oli alimman makuulaverin alla. Lauri jäi istumaan penkille ja katselemaan nukkuvia kämppäkavereitaan. Juna nytkähti liikkeelle ja alkoi hiljalleen kiihdyttää vauhtiaan. Jo paljon ennen Uutta Kylää Laurikin oli laskeutunut penkille pitkäkseen kädet ristittynä pään alle. Lauri ajatteli itseksensä, nyt sitä sitten tiedetään tämänkin kyyti. Mitähän nuokin nukkujat ovat tehneet ja mistä ovat kyytiin nousseet, kun nukkuvat täyttä päätä.

Lauri oli vaipunut jo melkein uneen, kun juna alkoi selvästi hiljentää vauhtia ja valmistua pysähtymään. Lauri nousi istumaan ja seuraamaan tilanteen kehittymistä. Juna pysähtyi. Lauri mietti, että nyt oltiin varmasti Kouvolan asemalla. Juna oli ollut pysähdyksissä jo muutaman minuutin, kun käytävältä alkoi kuulua ääniä. Äkkiä Laurin kopin ovi aukeni ja sisään työnnettiin todella kookasta, vangin puvussa olevaa miestä. Lauri huomasi, että käytävällä vilahti myös poliisin univormu, joten iso mies oli saatettu perille asti. Mies oli lähes kaksi metriä pitkä, harteikas ja vähän mahakaskin. Miehellä oli parin sentin pituinen tuuhea musta tukka pystyssä. Kasvot olivat erittäin leveäleukaiset ja nenä oli nyrkkeilijän nenä. Ilme oli erittäin tympääntynyt. Vasemmassa kädes-

sä hän roikotti sinistä purjekangas kassia. Mies kat-
seli ympärilleen ikään kuin miettien mihin asettuisi.
Sitten hän mitään sanomatta tarttui oikealla kädel-
lään keskilaverilla nukkuvan, pienikokoisen vangin
vyöllä varustettuun housun kaulukseen ja tempaisi
kertanykäisyllä kaverin Laurin viereen seinään. Ko-
van herätyksen kokenut vanki putosi kirjaimellisesti
Laurin viereen istumaan.

- Mitä vittua....? Kaveri ehti juuri sanomaan, kun iso
mies alkoi sovittautua itse keskilaverille heittäen
kassinsa tyynyksi. Kuullessaan herätetyn vangin ky-
symyksen hän suoristautui jaloilleen ja ojensi oi-
kean kätensä tervehtimistä varten. Nuori vanki
tarttui hölmistyneenä käteen ja nousi myös jaloil-
leen, kun tunsu hirvittävän puristuksen kämmen-
luissaan, kuului myös rutinaa kämmenluiden
murskautuessa.

- Terve! Sanoi iso mies ja nykäisi kätellessään erit-
täin terävästi ja voimakkaasti alaspäin. Seurauksena
oli nivelsiteiden repeäminen olkapäässä, kyynär-
päässä ja ranteessa. Kun iso mies päästi irti kaverin
käsi jäi hervottomana pötkönä riippumaan.

- Sanotaanko päivää myös vasurilla? Sen jälkeen, et
voi edes paskalla käydä yksiksesi!

Tuska tuli hieman jälkijunassa. Nuori vanki alkoi
ulista ja valittaa kovaan ääneen. Lauri huomasi ovi-
pielessä soittokellon napin ja painoi sitä. Hetken ku-
luttua ovi avautui ja vartija katsoi kysyvästi koppiin.
Iso mies oli jo pitkällä laverillaan. Nuori vanki piti
vasemmalla kädellään oikeaa kättään kehoaan vas-
ten.

- Perkele, kun putosin laverilta ja yritin ottaa kädellä kiinni, jäi koko kroppa käden varaan ja ainakin olkapää revähti pahasti!

- Niinkö? Vartija katsoi Lauriin.

- Joo niin näytti käyneen. Sanoi äskeisestä näytöksestä vieläkin järkyttyneenä oleva Lauri.

- Tuolla on vielä yksi laveri vapaana viitoskopissa. Otas kassisi ja siirry sinne, pääset pitkällesi.

Melkoista valitusta pitäen nuori vanki onki vasemmalla kädellään kassinsa laverin alta ja poistui käytävälle. Ovi sulkeutui ja hiljaisuus palasi Laurin koppiin.

- Hyvä poika! Kuului murahdus keskilaverilta. Lauri oli ottanut tietämättään oikean ensiaskeleen vankimaailmaan.

Juna oli matkannut jo yli tunnin Kouvolasta, kun se taas alkoi hiljentää vauhtia. Tässä vaiheessa alkoi ylälaverilta kuulua repäiseviä haukotuksia ja kohta uninen pää nousi ja kolahti vaunun kattoon.

- Ollaan vissiin kohta Lappeenrannassa, perkele kun on matala maja! Mies vääntäytyi hieman kumaraan asentoon istumaan ja alkoi sitten laskeutua ikkunan vieressä olevia portaita alas. Alas päästyään mies istahti Laurin viereen ja alkoi kaivella tupakka-askia puseronsa taskusta. Miehellä oli yllään tumman harmaa, punaisin ohuin pystyraidoin valmistettu vängin puku.

- Mikäs veijari se sinä olet? Mä olen Timppa tuolta stadista. Mies oikein halusi kätellä.

- Joo, minä olen Lauri ja Lahdesta tulossa ja Konnun-

suolle menossa.

- Sinnehän me mennään kaikki tästä loosista, mutta missäs Antsa on? Kuka tuossa kuorsaa Antsan paikalla? Timppa kyseli ja imi tupakkaansa innokkaasti.

- Se tuli Lahdesta kyytiin ja kaveri siitä laverilta lähti toiseen koppiin, Lauri selitti.

- Lähti toiseen koppiin?

- Tietty pamppuhan sen haki.

Timpalle jäi edelleen tilanne epäselväksi, kun iso mies pyörähti kokoisekseen yllättävän ketterästi kolmanneksi penkille istumaan.

- Joo sille tuli käsi niin kipeäksi, että piti lähteä hoitoon! Ison miehen tokaisu oli jotenkin niin päättäväinen sävyltään, ettei Timpallakaan ollut mitään lisäkysymyksiä.

- Sulla näyttää olevan röökiä, annas mullekin!

Ison miehen pyyntö oli hyvin paljon käskyltä kuulostava, eikä Timppakaan kauaa miettinyt tupakkaa askia ojennellessaan.

Miesten keskustelun aikana juna oli pysähtynyt Lappeenrannan asemalle. Nyt ei ollut poliiseillakaan mitään asiaa ja niin vankivaunu seisoi yksinäisenä junan hännillä. Hetken kuluttua kuului junan vihellys ja kohta vaunujono nytkähti liikkeelle. Tähän nytkähdykseen heräsi myös alalaverin mies. Katsottuaan, ettei keskilaverilla ole ketään, hän nosti ja lukitsi laverin seinää vasten. Nyt kopissa oli kaksi istuinta vastakkain. Viimeksi herännyt kaveri ihmeteli myös Antsan katoamista ja katseli hieman ihmetellen isoa miestä. Hän uskalsi avata suunsa ja

tiedustella keitä nämä uudet tuttavuudet ovat.

- Minä olen Lauri Lahdesta.

- Mä oon Janssonin Ykä Vaasasta, olin tuomiolla Kouvolassa ja menossa Konnulle taas. Ison miehen purkaus tuntui hieman yllättävän muut. Jansson ei tyrkyttänyt kättään muille. Laurilla kävi mielessä, ettei hän olisi siihen tarttunutkaan. Ykä kakisteli hieman kurkkuaan, tumppasi tupakan ja jatkoi.

- Ehrin just sopivasti lusiin edellisen tapon pois alta kun taas hermostuin parille tummalle ja panin ne kylmäksi, nyt sitten napsahti elinkautinen. Sitä mää imettelen, miksi ne panee taas mut Konnulle, Rik-sussahan suuremmat roistot säilytetään.

Janssonin puhe oli muodollisesti muille tarkoitettu, ei hän olettanutkaan, että hänelle alettaisiin esittää kommentteja mahdollisista syistä uuteen Konnun matkaan.

Vankivaunun koppiin numero kolme laskeutui hiljaisuus, koska juna alkoi hiljentää melko pian Lappeenrannan jälkeen ja pysähtyi viimein. Koppi kolmosen porukka laskeutui kasseineen maahan. Edessä seisoskeli neljä mustapukuista, koppelakkipäistä vartijaa, joista yhdellä oli konepistooli olalla. Asemarakennuksen päädyssä oli kyltti Muukko. Siiviili-ihmisiä ei näkynyt ollenkaan, ainoastaan junan lähettäjä punaisessa hatussaan liputti junaa liikkeelle.

- Siirrytään tuohon pienempään junaan, yksi varti-joista viittasi hiekkapihan toisella reunalla odotta-

vaan junaan ja siinä heti veturin takana olevaan vankivaunuun päin. Vangit, joita oli yhteensä 11 alkoivat kävellä jonossa pikkujunan vankivaunua kohti. Vasta siinä kävellessään Lauri huomasi, että viimeisenä kävelevä vanki kannatteli jalkarautojen yhdysketjua käsillään. Ilmeisen painavaan ketjuun oli sidottu lyhyt narun pätkä keskelle. Tästä narusta vanki kannatteli ketjua ja harppoi lyhyin askelin muiden perässä. Vieressä yksi vartijoista kantoi rau-doitetun kassia. Veturi nimeltään Kolmonen tuhah-teli samalla tavalla kuin isokin höyryveturi, veturin ohjaamossa vilahteli haalariasuinen, koppalakkipäi-nen vartija-veturinkujettaja sekä vaalean harmaa-seen umpihaalariin pukeutunut lämmittäjävanki. Tämä vankivaunu oli sisältä täysin erilainen kuin isoveljensä. Sisällä oli molemmilla seinustoilla pitkät puurimapenkit ja vaunun perällä näytti olevan kaksi ovellista pientä koppia. Vartijat istuutuivat kulmiin eli penkkien päihin. Juna nytkähti liikkeelle.

Konnunsuon junan meno oli huomattavasti hitaam-paa ja sivuille keinuvampaa, kuin pikajunan. Kol-meen otteeseen junan veturi päästi vihellyksen reilun puolentunnin matkan aikana, sitten vauhti hiljeni ja viimein pysähtyi. Edessä istunut vartija ot-ti ohuen asiakirjasalkun, jonka oli saanut pikajunan vankivaunun vartijalta ja hyppäsi ulos pihalle. Ra-dan vieressä kulki maantie ja tiellä seisoivat hevonon peltokärryn edessä ohjastajanaan vanki. Lisäksi vas-tassa oli kaksi vartijaa ja kauempana lauma pikku-poikia, jotka halusivat nähdä minkä näköisiä roistoja

nyt tuotaisiin. Vangit laskeutuivat laumaksi junan vierelle, kunnes yksi kookkaista vartijoista määräsi vangit parijonoon ja jalkarautamiehen istumaan kärryyn. Kärryyn lastattiin myös kaikkien laukut. Kaksi vartijaa asettui etupäähän sivulle kahtapuolen parijonoa ja toiset kaksi loppupään kohdalle. Lisäksi konepistoolilla varustautunut vartija jättäytyi jonon taakse. Kaikkein viimeisenä tuli hevonen kyydissään vielä yksi vartija ja tietysti raudoitettu vanki. Etuparin toinen vartija kuulutti:

- Seuratkaa parijonossa, vankilaan on vajaa puoli kilometrin matka. Liikkeelle mars!

SAAPUMINEN VANKILAAN

Parin sadan metrin marssin jälkeen tultiin tien risteykseen , jossa vasemmalla pienen mäen päällä avautui Laurille hetkeksi henkeä salpaava näky. Vankilan punatiilestä muurattu hallintorakennus oli kuin silmille pyrkivä linnoitus. Rakennuksen kahta puolen näkyivät sellirakennusten päädyt, sellirakennukset olivat ainakin viisikerroksisia ja keskellä päätyä oli ikkunalliset kerroskäytävien päädyt.

Hallintorakennuksen molemmin puolin oli kauniiden tiilestä rakennettujen pilareiden varaan pingotettu panssariverkko. Oikealle kiertämällä aidan kulmauksessa oli leveä portti auki ja saattue marssi portista sisään sisäpihalle. Laurin olo oli ahdistava. Minä olen nyt vankilassa! Portti takana oli jo kiinni. He marssivat pihan yli punatiilisen, kalteri-ikkunoilla varustetun ison rakennuksen eteen. Rakennuksen pitkällä sivulla oli vain yksi puinen ovi ja sen eteen pysähdyttiin.

- Ovesta sisään pareittain, raput kerrosta alaspäin

Karhukopin kalterit Konnunsuolla

Kirjassa kerrotaan kuvitteellinen tarina nuoresta miehestä, joka joutuu taposta Konnunsuon Keskusvankilaan 1950-luvun lopulla. Paikat ja vankilakäytännöt ovat totuuden mukaisia, sen sijaan henkilöiden nimet ovat kahta lukuunottamatta keksittyjä.

Kirjan eräänä pyrkimyksenä on tuoda esiin Konnunsuon-henkeä, joka on jättänyt pysyvän jälkensä heihin, jotka ovat tuossa erityislaatuisessa yhteisössä saaneet elää.

9 789528 018384